

Alþingi
Nefndasvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
Sent rafrænt á nefndasvið@althingi.is

Reykjavík, 3. júní 2022.

Efni: Umsögn við frumvarp til laga um breytingu á lögum um meðferð sakamála og lögum um fullnustu refsinga (bætt réttarstaða brotþola, fatlaðs fólks og aðstandenda). 152. löggjafarþing 2021-2022. Þingskjal 741 - 518. mál. Stjórnarfrumvarp.

Félagsráðgjafafélag Íslands þakkar fyrir tækifæri til að veita umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um meðferð sakamála og lögum um fullnustu refsinga (bætt réttarstaða brotþola, fatlaðs fólks og aðstandenda). Byggist frumvarpið að hluta til á frumvarpi sem lagt var fram á 151. löggjafarþingi 2020-2021 718. mál sem hlaut ekki afgreiðslu en félagið skilaði umsögn dags. 29. apríl 2021.

Félagið fagnar ofangreindu frumvarpi og er sammála markmiði þess, það er að bæta réttarstöðu brotþola, bæta upplifun hans og veita honum aukna aðkomu að máli sem hann varðar. Jafnframt að bæta réttarstöðu fatlaðra sakborninga/ákærðu, vitna og brotþola og ekki síður réttarstöðu aðstandenda látinna einstaklinga. Tekur félagið undir mikilvægi þeirra breytinga sem frumvarpið boðar til að bæta réttarstöðu brotþola annars vegar á meðan á rannsókn lögreglu stendur og hins vegar við meðferð sakamáls fyrir dómi. Það er mikilvægt að lögreglu verði gerð frumkvæðisskylda um að upplýsa brotþola og réttargæslumann um framvindu rannsóknar, svo sem þegar grunaður brotamaður hefur verið boðaður til skýrslutöku. Það er jafnframt mikilvægt að réttargæslumaður fái ríkari rétt til aðgangs að rannsóknargögnum svo hann geti gætt hagsmuna skjólstæðings þegar um er að ræða alvarleg brot gegn líkama og persónu. Þá er mikilvægt að tryggja að bótakrafa á hendur sakborninga komist að á áfrýjunarstigi jafnvel þó hann hafi verið sýknaður í héraði og brotþola tryggð liðsinni réttargæslumanns.

Félagsráðgjafafélag Íslands telur miður að fallið hafi verið frá þeirri mikilvægu tillögu sem kom fram í frumvarpi því sem lagt var fram á 151. löggjafarþingi um breytingu á 59. gr. laga um meðferð sakamála, varðandi réttarstöðu fatlaðs fólks í tengslum við skýrslutöku, þar sem horft var til skilgreiningar 2. gr. laga um þjónustu við fatlað fólk með langvarandi stuðningsþarfir nr. 38/2018. Vonar félagið að þau fordæmi sem nefnd eru í greinargerð með núverandi frumvarpi varðandi dómaframkvæmd Hæstaréttar Íslands í máli nr. 615/2016 og 433/2016 verði höfð til hliðsjónar í ríkari mæli. Jafnframt er mikilvægt að fötluðum sakborningi eða fötluðu vitni verði boðið að hafa með sér hæfan stuðningsaðila við skýrslutöku og heimild dómara til að kveðja til kunnáttumann sér til aðstoðar við skýrslutöku verði rýmkuð.

Það nýmæli sem felst í nýrri málsgrein í 39. gr. laganna, að heimila að aðstandandi látins einstaklings geti komið fram sem fyrirvarsmaður hans í þeim tilvikum sem rannsókn beinist að orsök andláts hans, er afar mikilvægt. Það er jafnframt mikilvægt að fyrirvarsmaður látins brotþola geti fengið tilnefndan réttargæslumann til að gæta hagsmuna hins látna undir rannsókn málsins. Félagssráðgjafafélag Íslands vill áréttta mikilvægi þess að tryggja stuðning við þann sem kemur fram sem fyrirvarsmaður látins brotþola.

Félagssráðgjafafélag Íslands vill beina því til stjórnvalda að fylgja því eftir að ákvæði frumvarpsins komi til framkvæmda, verði það að lögum og jafnframt að tryggja brotþolum sem og þeim sem fremja brot aðgang að ráðgjöf og stuðningi fagaðila, svo sem félagssráðgjafa. Einnig þarf að tryggja aðgang að sérhæfðri samtalsmeðferð.

Félagssráðgjafar koma að málum brotþola og sakborninga á ýmsum stigum. Þeir vinna með einstaklingum, fjölskyldum, hópum og samfélögum sem eru að glíma við sálfélagslegan vanda og vilja gera breytingar á stöðu sinni sér í hag. Þeir búa yfir víðtækri þekkingu og beita fjölbreyttum gagnreyndum aðferðum í vinnu sinni. Nám þeirra er fimm ára háskólanám sem skiptist í þriggja ára grunnnám þar sem þeir öðlast BA gráðu í félagssráðgjöf. Að því loknu tekur við tveggja ára meistaranám þar sem hluti námsins felst í starfsþjálfun utan Háskóla Íslands undir handleiðslu starfsþjálfunarkennara sem hafa fengið sérstaka þjálfun sem slíkir. Félagssráðgjafar geta að loknu námi sótt um löggild starfsréttindi í félagssráðgjöf til Embættis Landlæknis og leyfi til að reka heilbrigðisþjónustu hjá sama embætti.

Félagssráðgjafafélag Íslands er tilbúið að fylgja athugasemdum sínum eftir sé þess óskað.

Með vinsemd og virðingu,
f.h. Félagssráðgjafafélags Íslands

Steinunn Bergmann
formaður